

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΗΣ ΕΕ
ΕΣΠΑ 2014-2020 & ΕΣΠΑ 2021-2027

Περιφέρεια Θεσσαλίας
(Λάρισα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ

Καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Επισκέπτης Καθηγητής, Κολλέγιο της Ευρώπης

ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΣΙΓΚΟΥ

Ερευνήτρια, Οικονομική Διακυβέρνηση ΕΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύντομη εισαγωγή.....	3
Προγραμματική Περίοδος 2014-2020.....	5
Ειδικότερα για την Ελλάδα.....	6
Η Περιφέρεια της Θεσσαλίας.....	8
Προγραμματική Περίοδος 2021-2027.....	12
Ειδικότερα για την Ελλάδα.....	15
Η Πολιτική Συνοχής ως απάντηση στην covid-19.....	17
Θέμα Ημερίδας: Γεωργία & Τρόφιμα.....	18

ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Πολιτική Συνοχής είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ. Στοχεύοντας όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), επιδιώκει να στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και να προωθήσει την οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη, συμβάλλοντας σε μια καλύτερη ζωή για όλους τους ευρωπαίους πολίτες. Σκοπός της είναι η διασφάλιση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών και της σύγκλισης των Περιφερειών, με τη μείωση των σημαντικών οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων που παρατηρούνται μεταξύ τους. Ως εκ τούτου, η Πολιτική Συνοχής είναι η πολιτική που βρίσκεται πίσω από τα εκατοντάδες χιλιάδες έργα, άλλα μεγαλύτερης και άλλα μικρότερης κλίμακας, και τα επιχειρησιακά προγράμματα, τα οποία υλοποιούνται ανά την Ευρώπη με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ μέσω των αρμόδιων Ταμείων.

Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι της Πολιτικής Συνοχής επιτυγχάνονται στο πλαίσιο της αξιοποίησης του:

- ✚ **Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΕΤΠΑ**, που έχει ως στόχο την ενδυνάμωση της περιφερειακής οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, επενδύοντας σε τομείς που ενισχύουν την ανάπτυξη, έτσι ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα, να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας και να διορθωθούν οι ανισοροπίες μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 το ΕΤΠΑ θα χρηματοδοτήσει επενδύσεις για τη δημιουργία μιας πιο έξυπνης, πιο πράσινης, πιο συνδεδεμένης και πιο κοινωνικής Ευρώπης, που θα είναι βρίσκεται κοντά στους πολίτες της.
- ✚ **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου – ΕΚΤ+** (για την περίοδο 2014-2020 *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο*), που επενδύει στο ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρώπης, έχοντας ως στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών σε ό,τι αφορά την απασχόληση, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, καθώς και την προώθηση των αντίστοιχων διαρθρωτικών

μεταρρυθμίσεων στους τομείς αυτούς. Παράλληλα, υποστηρίζει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους της κοινωνικοοικονομικής ανάκαμψης της ΕΕ από την πανδημία του κορωνοϊού.

- ✚ **Ταμείου Συνοχής**, που χρηματοδοτεί έργα στους τομείς των μεταφορών, επενδύει στο περιβάλλον και στην πράσινη ανάπτυξη, στοχεύοντας τα κράτη-μέλη των οποίων το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι λιγότερο από 90% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, επιδιώκοντας να μειώσει τις οικονομικές, κοινωνικές, και εδαφικές ανισότητες και να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής, μαζί με το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης –ΕΓΤΑΑ**, το οποίο εστιάζει στην επίλυση των ιδιαίτερων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές της ΕΕ και το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας –ΕΤΘΑ** (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας από το 2021), το οποίο βοηθά τους αλιείς να υιοθετήσουν πρακτικές βιώσιμης αλιείας και στηρίζει τις παράκτιες κοινότητες, ώστε να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους, με στόχο να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής κατά μήκος των ευρωπαϊκών ακτών, αποτέλεσαν τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία – ΕΔΕΤ**. Στη βάση των ΕΔΕΤ, επιχειρήθηκε ο συντονισμός και η συνεκτικότητα μεταξύ της πολιτικής συνοχής και των άλλων πολιτικών της ΕΕ που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη. Στόχος τους, μεταξύ άλλων, ήταν να συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διασφάλιση μιας βιώσιμης ευρωπαϊκής οικονομίας και ενός υγιούς περιβάλλοντος, εστιάζοντας σε συγκεκριμένους τομείς, όπως για παράδειγμα η έρευνα και η καινοτομία, οι ψηφιακές τεχνολογίες, η στήριξη της οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα, η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, οι μικρές επιχειρήσεις κ.ο.κ. Τα κράτη-μέλη έχουν ακόμη τη δυνατότητα να δεσμεύσουν κονδύλια στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ **μέχρι το τέλος του 2023**.

- ✚ Επιπλέον, από το 2021 στο «οπλοστάσιο» της Πολιτικής Συνοχής προστέθηκε και το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης**, ως ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο για την παροχή στήριξης σε εδάφη που αντιμετωπίζουν σοβαρές κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις λόγω της μετάβασής τους προς την κλιματική ουδετερότητα, όπως προβλέπει η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για μία κλιματικά ουδέτερη ΕΕ μέχρι το 2050. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης** ενισχύει τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και στηρίζει επενδύσεις σε τομείς όπως η ψηφιακή συνδεσιμότητα, οι τεχνολογίες καθαρής ενέργειας, η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ο μετασχηματισμός των βιομηχανικών εγκαταστάσεων, η έρευνα και η καινοτομία, η επανεκπαίδευση των εργαζομένων και η αντίστοιχη τεχνική βοήθεια κ.ο.κ.

Το σύνολο των πόρων που προορίζονται για την Πολιτική Συνοχής προβλέπονται στο πλαίσιο του Προϋπολογισμού της ΕΕ, δηλαδή του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου – ΠΔΠ, που

καθορίζει τα όρια των δαπανών της Ένωσης για μια περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών. Το ύψος της επένδυσης της Πολιτικής Συνοχής αντανακλά τις αναπτυξιακές ανάγκες των κρατών-μελών, καθώς οι περιφέρειες κατηγοριοποιούνται ανάλογα με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν τους (ΑΕγχΠ) σε **περισσότερο ανεπτυγμένες, μετάβασης ή λιγότερο ανεπτυγμένες**. Κατά τη διαπραγμάτευση σχετικά με το ύψος και την κατανομή των κονδυλίων της Πολιτικής Συνοχής, προτεραιότητα δίνεται στις χώρες και στις περιφέρειες των οποίων η ανάπτυξη υστερεί. Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη-μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν τα κονδύλια αυτά για τη χρηματοδότηση επιχειρησιακών προγραμμάτων, τα οποία ενδέχεται να καλύπτουν όλη την επικράτεια της χώρας (τομεακά προγράμματα), και/ή συγκεκριμένες περιφέρειες (περιφερειακά προγράμματα), ή ακόμα και να περιλαμβάνουν περισσότερες από μια χώρες (συνεργατικά προγράμματα). Τα προγράμματα αυτά παρουσιάζουν τις προτεραιότητες της χώρας και/ή των περιφερειών ή της συγκεκριμένης συνεργαζόμενης περιοχής, πάντα με βάση την εθνική στρατηγική που έχει χαράξει η εκάστοτε χώρα, όπως αυτή αναλύεται στην αντίστοιχη **Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης**, το περιεχόμενο της οποίας διαπραγματεύονται τα κράτη-μέλη με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η διαχείριση και υλοποίηση των επιλεγμένων προγραμμάτων πραγματοποιείται από τα κράτη-μέλη και τις περιφέρειές τους, στη βάση ενός συστήματος αποκεντρωμένης διαχείρισης, υπό την καθοδήγηση και παρακολούθηση των αρμόδιων (εθνικών ή περιφερειακών) «διαχειριστικών αρχών».

Οι δυνητικοί δικαιούχοι της πολιτικής συνοχής μπορεί να είναι δημόσιοι οργανισμοί, επιχειρήσεις (ιδίως μικρομεσαίες), πανεπιστήμια καθώς και ενώσεις, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και εθελοντικές οργανώσεις ή ιδιώτες εφόσον υποβάλλουν σχέδια τα οποία πληρούν τα κριτήρια επιλογής που έχουν καθορίσει οι διαχειριστικές αρχές των προγραμμάτων. Οι ξένες επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ευρώπη δικαιούνται επίσης να λάβουν βοήθεια από τα διαρθρωτικά ταμεία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

Για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, η ΕΕ διέθεσε **€351,8 δισ.** στην πολιτική συνοχής της, ποσό που συνιστούσε το **32,5%** του συνολικού προϋπολογισμού της. Τα κονδύλια αυτά εγκρίθηκαν για την επίτευξη των στόχων της «**Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»**», δίνοντας έμφαση στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, ως μέσο αντιμετώπισης των διαρθρωτικών αδυναμιών της ευρωπαϊκής οικονομίας, της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητάς της, και της ενίσχυσης μιας αειφόρου κοινωνικής οικονομίας της αγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, για την προγραμματική περίοδο **2014-2020**, ο σχετικός Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (Κανονισμός (ΕΕ) Αριθ. 1303/2013) καθόρισε **11 Θεματικούς Στόχους** προς υποστήριξη από τα ΕΔΕΤ:

1. Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας.
2. Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών.
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ).
4. Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς.
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων.
6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων.
8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και των διακρίσεων.
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση.
11. Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ¹

Για τη χώρα μας προβλέφθηκαν στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής κονδύλια ύψους €17,8 δισ. (Υπουργείο Οικονομικών, τιμές 2018)² τα οποία διοχετεύθηκαν στις **13 ελληνικές περιφέρειες**, επιτρέποντας την υλοποίηση περισσότερων από **22.000 έργων**. Τα έργα αυτά συνέβαλαν στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας μέσω της ανάταξης και αναβάθμισης του παραγωγικού και κοινωνικού της ιστού, αντιμετωπίζοντας τις σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες της χώρας, οι οποίες εντάθηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Μάλιστα, ακολουθώντας το παράδειγμα της Προγραμματικής Περιόδου **2007-2013**, κατά την οποία το ποσοστό **συγχρηματοδότησης της ΕΕ αυξήθηκε κατακόρυφα από 75% σε 99,8%**, συμβάλλοντας στην ταχύτερη απορρόφηση των κονδυλίων, παρά την υιοθέτηση μέτρων αυστηρής δημοσιονομικής λιτότητας, την περίοδο **2014-2020**, το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο επέτρεψε **υψηλότερο ποσοστό προκαταβολών** από το κανονικό. Προέβλεψε, επίσης, **υψηλότερο ποσοστό συγχρηματοδότησης**, για τα τρία πρώτα έτη της

¹ Βλέπε: [ΕΣΠΑ 2014-2020 \(espa.gr\)](http://espa.gr)

² Συνολικά προβλέφθηκαν 26 δισ., όπου το **80%** αποτέλεσαν πόρους των **Διαρθρωτικών/Επενδυτικών Ταμείων της ΕΕ** και το 20% εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ FACTSHEET 2014-2020).

προγραμματικής περιόδου, έχοντας ως στόχο τη διευκόλυνση των εθνικών προϋπολογισμών κατά την περίοδο δημοσιονομικής προσαρμογής.³ Παράλληλα, συμπεριλήφθηκε όρος για την αναθεώρηση των εθνικών κατανομών της περιόδου 2017-2020, ο οποίος οδήγησε **στην αύξηση των συνολικά διαθέσιμων πόρων** για τα κράτη-μέλη που επλήγησαν περισσότερο από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2013, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.⁴

Ως αποτέλεσμα, το **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020 – ΕΣΠΑ**, το οποίο αποτέλεσε το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με την κρίσιμη συνδρομή των πόρων των **ΕΔΕΤ**, κατάφερε να θέσει στο επίκεντρο της περιόδου τους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», προάγοντας μια ανάπτυξη:

- **Έξυπνη**, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία.
- **Βιώσιμη**, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- **Χωρίς Αποκλεισμούς**, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Συμφωνα με το αναπτυξιακό όραμα του ΕΣΠΑ, σημαντικό στόχο αποτέλεσε η δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, με αιχμή την εξωστρεφή, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες της περιόδου:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ (L 347/320, 20.12.2013) και Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2016/2135 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 2016 (L 338/34, 13.12.2016) με τον οποίο επεκτάθηκε η λεγόμενη «συμπληρωματική συγχρηματοδότηση» (top-up co-financing) πέραν της αρχικής κανονιστικής προθεσμίας του Ιουνίου 2016, έως τις 30 Ιουνίου του έτους που έπεται του ημερολογιακού έτους κατά το οποίο η σχετική χρηματοδοτική βοήθεια περατώνεται. Το μέσο ποσοστό συγχρηματοδότησης για την Ελλάδα ανέρχεται, περίπου, στο 90%, ανάλογα με το επιχειρησιακό πρόγραμμα και την κατηγορία των περιφερειών. Η εν λόγω πρόβλεψη, αφορά την περίπτωση των κρατών-μελών που βρίσκονταν σε πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

⁴ Βλέπε: Βασαρδάνη, Μελίνα, and Δήμητρα Δημητροπούλου. 2018. "Η αξιοποίηση των διαρθρωτικών πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελλάδα." Τράπεζα της Ελλάδος: Οικονομικό Δελτίο 47: 37-64. <https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt201807.pdf>

2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση.
3. Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.
4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.
5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Επίσης, καθοριστικό στοιχείο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσε η εκπόνηση της εθνικής και των περιφερειακών **Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση**. Στο πλαίσιο των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι Περιφέρειές της κλήθηκαν να εντοπίσουν τις δραστηριότητες εκείνες στις οποίες παρουσιάζουν ή είναι σε θέση να οικοδομήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και σε αυτές να επικεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους και τις προσπάθειές τους, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

Σε εθνικό επίπεδο προσδιορίστηκαν οκτώ σχετικοί κλάδοι:

- Αγρο-διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες

Παράλληλα, ένα άλλο χαρακτηριστικό του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσαν οι **Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις**. Πρόκειται για εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιοχές που παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα ή διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δεξιότητες.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 συμπεριέλαβε συνολικά **20 Προγράμματα**, 7 Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά.

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος για την Περίοδο **2014-2020** ανήλθε στα **€376.696.492**, εκ των οποίων το ποσό των **€301.357.191** αποτέλεσε τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το ποσό της εθνικής συμμετοχής ανήλθε στα

€75.339.301, επιτρέποντας την υλοποίηση άνω των **1.600 έργων** σε όλη την Περιφέρεια.⁵ Μάλιστα, για την περίοδο **2021-2027**, η κατανομή των κονδυλίων αυξήθηκε στα **€554 εκατομμύρια**.⁶

Ενδεικτικά έργα:⁷

Ηλεκτροκίνηση, Σηματοδότηση - Τηλεδιοίκηση, Τηλεπικοινωνίες και ETCS L1 στην υφιστάμενη Μονή Σιδηροδρομική Γραμμή Λάρισα - Βόλος με αναβάθμιση της Σιδηροδρομικής Γραμμής στο τμήμα ΣΣ Λατομείου - ΒΙΠΕ - ΣΣ Βόλου.

Το έργο αφορά α) στην εγκατάσταση συστημάτων Σηματοδότησης-Τηλεδιοίκησης, Ευρωπαϊκού Συστήματος Ελέγχου Τραίνων (ETCS L1) και Ηλεκτροκίνησης τύπου trolley στη μονή σιδηροδρομική γραμμή στο τμήμα "Λάρισα – Βόλος", μήκους 61,5 χλμ. περίπου και β) στην αναβάθμιση της υφιστάμενης μονής μετρικής γραμμής σε κανονικού εύρους στο τμήμα «Σιδηροδρομικός Σταθμός Λατομείου - Βιομηχανική Περιοχή - Σιδηροδρομικός Σταθμός Βόλου».

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 92.468.106

Ε.Ο. Λάρισας – Τρικάλων: Κατασκευή οδικού τμήματος από Ι/Κ Τερψιθέας έως Α/Κ Ραχούλας

Η Πράξη αφορά στη βελτίωση του οδικού τμήματος της Ε.Ο. ΛΑΡΙΣΑΣ – ΤΡΙΚΑΛΩΝ, από τον Ι/Κ Τερψιθέας έως τον Α/Κ Ραχούλας, μήκους περίπου 5,50 χλμ., με τυπική διατομή πλάτους 21,30/24,30 μ, συμπεριλαμβανομένων των προσαρμογών του στην υφιστάμενη οδό αρχή και τέλους, καθώς και το αντίστοιχο παράπλευρο δίκτυο. Το συγκεκριμένο οδικό τμήμα αποτελεί ενδοπεριφερειακή οδική σύνδεση. Με την κατασκευή του σχεδόν ολοκληρώνεται η παρέμβαση στην Ε.Ο. Λάρισας - Τρικάλων, η οποία αποκτά χαρακτηριστικά σύγχρονου αυτοκινητόδρομου σε όλο το μήκος της. Το έργο απαρτίζεται κυρίως από δύο τμήματα: - Τμήμα Α: από Ι/Κ Τερψιθέας έως «Κομμένη Γη» μήκους 3.419 μ. - Τμήμα Β: από "Κομμένη Γη" έως Α/Κ Ραχούλας, μήκους 2.054 μέτρων.

⁵ Διαθέσιμο στο: [6η Αναθεώρηση Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Θεσσαλίας 2014 – 2020](#)

⁶ Διαθέσιμο στο: [Εγκεκριμένο Πρόγραμμα Θεσσαλία 2021-2027](#)

⁷ Τα έργα είναι ολοκληρωμένα ή σε διαδικασία ολοκλήρωσης εντός του χρονικού πλαισίου που ορίζεται από το ΕΣΠΑ 2014-2020. Διαθέσιμα στο: [APXIKH \(anaptyxi.gov.gr\)](http://APXIKH(anaptyxi.gov.gr))

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ταμείο Συνοχής	€ 18.143.306

Ε.Ο. Τρίκαλων – Άρτας: Κατασκευή οδικού τμήματος από παράκαμψη Πύλης έως Παλαιομονάστηρο

Η πράξη είναι συνέχεια του ολοκληρωμένου, στο ΕΣΠΑ 2007-2013, έργου «Βελτίωση οδού Τρικάλων - Πύλης (τμήμα από γέφυρα Καραβόπορου έως Λυγαριά)», μήκους 9,50 χλμ. και αφορά την κατασκευή τμήματος της Ε.Ο. Τρικάλων - Άρτας και συγκεκριμένα την παράκαμψη Πύλης – Παλαιομονάστηρου μήκους 4,50χλμ. Εκτός από την κατασκευή της κύριας αρτηρίας προβλέπεται η κατασκευή παράπλευρου και αγροτικού δικτύου όπου απαιτείται για την εξυπηρέτηση της ευρύτερης περιοχής και η κατασκευή ισόπεδων κόμβων στην Πύλη και τον Άγιο Βησσαρίωνα.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	€ 7.217.550

Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής για το σχολικό έτος 2020-2021

Το έργο στοχεύει στην εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής κατά το σχολικό έτος 2020-2021 και συμβάλλει στη διατήρηση και την αύξηση της απασχόλησης των ωφελούμενων από οικογένειες με εισοδήματα κάτω του ορίου της φτώχειας, σε θέσεις εργασίας με ισότιμους όρους, με την παροχή θέσης φροντίδας και φιλοξενίας βρεφών, νηπίων και παιδιών σε δημόσιους και ιδιωτικούς Βρεφικούς, Βρεφονηπιακούς και Παιδικούς Σταθμούς και Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Οι ωφελούμενοι από το έργο είναι άτομα (άνδρες και γυναίκες) που έχουν την επιμέλεια τέκνων. Η διάθεση της θέσης πραγματοποιείται προς το κάθε ωφελούμενο άτομο μέσω «αξίας τοποθέτησης» (voucher) του τέκνου του, που λαμβάνει από την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ ΑΕ), σύμφωνα με τα οριζόμενα σε σχετική Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	€ 12.700.000

Προμήθεια εξοπλισμού πληροφορικής Σχολικών Μονάδων

Η Πράξη αφορά στη στήριξη και ενίσχυση της χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας, μέσω της αναβάθμισης του τεχνολογικού εξοπλισμού, κατά την εκπαιδευτική διαδικασία στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η ανάγκη της χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας σε όλα τα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας κρίνεται επιτακτική, προκειμένου το σχολείο να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις τεχνολογικά εξελισσόμενες απαιτήσεις μόρφωσης και κατάρτισης που επιτάσσει η σύγχρονη εποχή. Συγκεκριμένα, η πράξη αφορά στον εξοπλισμό των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας με τον αναγκαίο τεχνολογικό εξοπλισμό ΤΠΕ για την ένταξη και την εξοικείωση όλων των μαθητών στο συνεχώς εξελισσόμενο τεχνολογικό περιβάλλον.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	€ 5.502.435

Ολοκλήρωση του Προσκηνίου Πολιτισμού

Η πράξη αφορά στην ολοκλήρωση του ημιτελούς κτιρίου του Προσκηνίου Πολιτισμού, που βρίσκεται στο οικοδομικό τετράγωνο ΟΤ809, σε οικοπέδο εμβαδού 4.000 m², περιβάλλεται από τις οδούς Ανθίμου Γαζή, Κουμουνδούρου και Βελή και αποτελεί την τρίτη και τελευταία φάση της υλοποίησης του έργου. Αναλυτικά περιλαμβάνει: τις εργασίες κατασκευής της σκηνής συνολικού εμβαδού 410 m², την τοποθέτηση εξοπλισμού στην αίθουσα του θεάτρου και επενδύσεων ακουστικής μελέτης, την τοποθέτηση εξοπλισμού στα foyer, τα εκδοτήρια και το βεστιάριο, την αποπεράτωση των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού και ειδικού φωτισμού της σκηνής. Η μελέτη του κτιρίου, καθώς και τα υλικά που έχουν επιλεγεί, πληρούν τις προδιαγραφές και τα πρότυπα του βιοκλιματικού σχεδιασμού, ώστε να επιτυγχάνονται οι ιδανικές συνθήκες θερμικής άνεσης για τους χρήστες με την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη εξοικονόμηση ενέργειας. Με την ολοκλήρωσή του το κτίριο θα διαθέτει μια υψηλής στάθμης υποδομή 545 θέσεων για παραστάσεις θεάτρου, μελοδράματος, χορού και μουσικών εκδηλώσεων, καθώς και βοηθητικούς χώρους (εργαστήρια, γραφεία διοίκησης, χώρους υγιεινής, αποθήκες και μηχανοστάσια).

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	€ 5.000.000

Προμήθεια εξοπλισμού για το ακτινολογικό εργαστήριο του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Λάρισας

Προμήθεια και εγκατάσταση ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού για το Ακτινολογικό Εργαστήριο του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Λάρισας ώστε να είναι βελτιωθούν σημαντικά οι δυνατότητες διενέργειας απεικονιστικών εξετάσεων, κρίσιμος παράγοντας κατά τη διάρκεια υγειονομικών κρίσεων όπως είναι η πανδημία Covid-19.

Προγραμματική περίοδος	Ταμείο	Συνολ. Προϋπ/σμός Επένδυσης
2014 -2020	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	€ 2.281.512

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2021-2027

Για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, η ΕΕ θα διαθέσει **€392 δισ.** στην Πολιτική Συνοχής της, σχεδόν **το ένα τρίτο δηλαδή του συνολικού προϋπολογισμού της**. Ήδη από τον Μάιο του 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις κανονισμού για την Πολιτική Συνοχής για την περίοδο μετά το 2020, έχοντας ως βασικό στόχο τη μεταρρύθμισή της, ώστε να απλουστευθούν οι διαδικασίες και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των επενδύσεων της ΕΕ. Ως εκ τούτου, οι 11 θεματικοί στόχοι που κυριάρχησαν την περίοδο 2014-2020 αντικαταστάθηκαν από πέντε στόχους πολιτικής για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑ, με σκοπό να κατευθύνουν τις επενδύσεις για τη δημιουργία:

- Μιας **εξυπνότερης Ευρώπης**, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
- Μιας **πιο Πράσινης Ευρώπης** χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

- Μιας **πιο Συνδεδεμένης Ευρώπης**, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα.
- Μιας **πιο Κοινωνικής Ευρώπης**, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.
- Μιας **Ευρώπης πιο Κοντά στους Πολίτες**, με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

Παράλληλα, η συγκεκριμένη Προγραμματική Περίοδος διακρίνεται για:

- **Τους κλιματικούς στόχους:** σταθμισμένη κλιματική και περιβαλλοντική συμβολή των επενδύσεων, ελάχιστοι στόχοι για τα ταμεία, μηχανισμός κλιματικής προσαρμογής.
- **Τη μεγαλύτερη ενδυνάμωση των τοπικών, αστικών και εδαφικών αρχών στη διαχείριση των κονδυλίων:** ο αποκλειστικός στόχος της πολιτικής εφαρμόζεται μόνο μέσω εδαφικών και τοπικών αναπτυξιακών στρατηγικών.
- **Την απλούστευση:** Η νέα Πολιτική Συνοχής εισάγει ένα σύνολο κανόνων για τα οκτώ Ταμεία⁸ και σημαντική μείωση του όγκου του παράγωγου δικαίου. Αυτό συνεπάγεται συγκεκριμένα:
 - Πιο απλή και πιο συχνή διαδικασία αναφοράς.
 - Ελαφρύτεροι έλεγχοι για τα προγράμματα: απότομη μείωση των επαληθεύσεων διαχείρισης, «αρχή του ενιαίου ελέγχου», αναλογικές ρυθμίσεις για τους ελέγχους.
 - Ταχύτερη παράδοση: εκτεταμένη δυνατότητα χρήσης απλοποιημένων επιλογών κόστους και χρηματοδότησης που δεν συνδέονται με συστήματα κόστους.
 - Τέλος της έγκρισης της Επιτροπής για τα Μεγάλα Έργα.
 - Όχι άλλος ορισμός φορέων διαχείρισης και ελέγχου.

⁸ Θέσπιση Κανονισμού Κοινών Διατάξεων που διέπει 8 ταμεία της ΕΕ των οποίων η διάθεση πραγματοποιείται από κοινού με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες. Από κοινού, αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Τα 8 ταμεία που καλύπτονται από τον παρόντα Κοινό Κανονισμό είναι τα εξής: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, Ταμείο Συνοχής, Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και τις Θεωρήσεις.

- **Δημιουργία συνθηκών επιτυχίας:** εξορθολογισμένοι και σαφείς όροι που επιτρέπουν την τήρηση των όρων καθ' όλη τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου για την επιστροφή δαπανών από τον προϋπολογισμό της Ένωσης.
- **Ευέλικτος προγραμματισμός προσαρμοσμένος στις νέες προκλήσεις και τις αναδυόμενες ανάγκες:** κατανομή του ποσού ευελιξίας μόνο μετά από ενδιάμεση αναθεώρηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και πιθανών νέων προκλήσεων.
- **Ενισχυμένες διατάξεις προβολής και επικοινωνίας:** απαιτήσεις για τους δικαιούχους και προώθηση ενεργειών στρατηγικής σημασίας.

Η Νέα Πολιτική Συνοχής θα εξακολουθεί **να επενδύει σε όλες τις περιφέρειες** με τη μέθοδο κατανομής των πόρων να βασίζεται, σε μεγάλο βαθμό, **στο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ**. Πλέον, όμως, **έχουν προστεθεί και νέα κριτήρια** όπως για παράδειγμα **η ανεργία των νέων, η κλιματική αλλαγή και η ένταξη των μεταναστών**, ώστε να αντανακλάται καλύτερα η πραγματικότητα.

Επιπλέον, για τη συγκεκριμένη προγραμματική περίοδο, οι στόχοι της Πολιτικής Συνοχής θα χρηματοδοτηθούν όχι μόνο στο πλαίσιο του καθιερωμένου ΠΔΠ, αλλά, επιπρόσθετα, στην περίπτωση ορισμένων προγραμμάτων, προβλέπεται χρηματοδότηση από το προσωρινό Σχέδιο Ανάκαμψης της Ευρώπης, «**NextGenerationEU**». Το συγκεκριμένο μέσο ανάκαμψης, έχει τη δυνατότητα, μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να δανείζεται κεφάλαια για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις κεφαλαιαγορές, αποσκοπώντας στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιουργήσε η πανδημία του κορωνοϊού και στη στήριξη της ανάκαμψης της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ως εκ τούτου, θα καταστεί δυνατή η μεταφορά νέων αυξημένων πόρων σε προγράμματα όπως ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας –MAA, το REACT-EU, το πρόγραμμα Horizon Ευρώπη, το InvestEU, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το RescEU κ.α.

Για παράδειγμα, ο **Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** με συνολικό προϋπολογισμό €672,5 δισ. (εκ των οποίων €312,5 δισ. ευρώ διατίθενται με τη μορφή επιχορηγήσεων και €360 δισ. με τη μορφή δανείων -τιμές 2018-), συστάθηκε για την αντιμετώπιση της κρίσης της πανδημίας και τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και τονώνοντας την ανάπτυξη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Ο MAA θα στηρίξει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της ΕΕ. Το 70% των πόρων του MAA θα πρέπει να έχουν δεσμευτεί τα έτη 2021 και 2022 και το 30% των πόρων το έτος 2023. Συμπληρωματικά με τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το **REACT-EU**, που εγκρίθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου 2020, αφορά πιο βραχυπρόθεσμες δράσεις αντιμετώπισης της κρίσης σε τομείς που

χαρακτηρίζονται καίριας σημασίας για τη θέσπιση των βάσεων μιας υγιούς ανάκαμψης (π.χ., δημιουργία θέσεων απασχόλησης, πράσινη συμφωνία, ψηφιακή μετάβαση). Το REACT-EU, που περιλαμβάνει πρόσθετα κονδύλια ύψους €47,5 δισ., τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέχρι και το 2023, θα λειτουργήσει ως συμπλήρωμα για τα προγράμματα συνοχής της περιόδου 2014-2020 και θα προστεθεί στα κονδύλια συνοχής για την περίοδο 2021-2027. Ακόμα, το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης**, το οποίο στηρίζει τις περιοχές που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα και αποσκοπεί στην αποφυγή της αύξησης των περιφερειακών ανισοτήτων, διαθέτει προϋπολογισμό ύψους **€17,5 δισ.** Τα €7,5 δισ. θα προέλθουν από το ΠΔΠ, ενώ επιπλέον **€10 δισ.** θα προέλθουν από το **NextGenerationEU**.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ⁹

Το νέο «**Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027**» («**ΕΣΠΑ 2021-2027**») αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις νέες αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ελλάδας για τα επόμενα χρόνια, στοχεύοντας την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρώπινων δεξιοτήτων, καθώς και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021 και σύμφωνα με αυτό πρόκειται να διατεθούν στη χώρα μας πόροι συνολικού ύψους **€26,2 δισ.** για τα επόμενα 7 έτη. Ειδικότερα, τα **€20,9 δισ.** θα προέλθουν ως Ενωσιακή Στήριξη και τα **€5,3 δισ.** θα αποτελέσουν εθνική συνεισφορά. Τα έργα/δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας μας για τα επόμενα χρόνια, επιδιώκοντας να αντιμετωπίσουν τις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, αναμένεται η ολοκλήρωση των Μεγάλων Έργων που ξεκίνησαν την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο, 2014-2020.

Το νέο «**ΕΣΠΑ 2021-2027**» χαρακτηρίζεται για τον ισχυρό του αναπτυξιακό του προσανατολισμό, όπως αυτός αποτυπώνεται μέσα από δράσεις και έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας, με πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο για την κοινωνία, όσο και για την οικονομία, που ανακάμπτει από την πανδημική κρίση, φιλοδοξώντας να συμβάλει ουσιαστικά στην εκκίνηση ενός νέου κύκλου ευημερίας για ολόκληρη τη χώρα και τους πολίτες της.

Βασικά χαρακτηριστικά του Νέου ΕΣΠΑ:

- Διασυνδέεται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τις συστάσεις της Επιτροπής για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- Υποστηρίζει τις λοιπές Εθνικές Στρατηγικές και τα Εθνικά Σχέδια Δράσης.
- Υποστηρίζει το νέο Ταμείο για τη Δίκαιη Μετάβαση (λιγνιτικές περιοχές και νησιά).
- Ακολουθεί το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Εκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη).

⁹ Βλέπε: [Νέα Προγραμματική Περίοδος 2021-2027 \(espa.gr\)](https://espa.gr)

- Ακολουθεί τους περιορισμούς των Ευρωπαϊκών Κανονισμών για τις θεματικές συγκεντρώσεις και ξεπερνά τα κατώτατα ποσοστά.

Στόχοι Πολιτικής:

Οι προτεραιότητες και δράσεις που θα υλοποιηθούν προβάλλονται ως συνολική πολιτική, έχοντας ως στόχο τη γόνιμη μετάβαση σε μια:

- **«Πιο έξυπνη» Ελλάδα (20% των συνολικών πόρων)**

Κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας, καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς την κατεύθυνση αυτή θα πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας.

- **«Πιο πράσινη» Ελλάδα (27% των συνολικών πόρων)**

Οι κύριες επιλογές πολιτικής στον τομέα της ενέργειας αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με τη χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη χρήση ΑΠΕ για θέρμανση/ψύξη, τη μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, την ενίσχυση διασυνδεδεμένων έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και αποθήκευση σε τοπικό επίπεδο, καθώς και την προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

- **«Πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα (8% των συνολικών πόρων)**

Στοχεύοντας στον οικονομικό/ψηφιακό μετασχηματισμό, ενισχύεται η συνδεσιμότητα με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων και στηρίζεται η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών.

- **«Πιο κοινωνική» Ελλάδα (30% των συνολικών πόρων)**

Κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα, μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.

- **«Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της» (6% των συνολικών πόρων)**

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και ΤΑΠΤοΚ (Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων) θα εφαρμοστούν σε περιοχές που θα πληρούν κατ' ελάχιστο τα κριτήρια που θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές και θα αναφερθούν στα Προγράμματα.

- **«Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση» (7% των συνολικών πόρων)**

Η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, εδράζεται, κατ'εφαρμογή σχετικού σχεδίου δράσης, σε πέντε πυλώνες: καθαρή ενέργεια, έξυπνη αγροτική παραγωγή, βιώσιμος τουρισμός, βιοτεχνία-βιομηχανία-εμπόριο και τεχνολογία-εκπαίδευση. Οι προγραμματιζόμενες δράσεις/επενδύσεις θα είναι σε συμφωνία με τα εδαφικά σχέδια μετάβασης, τα οποία θα παρέχουν λεπτομερή στοιχεία για τις ανάγκες οικονομικής διαφοροποίησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής αποκατάστασης.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΩΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ COVID-19

Η Πολιτική Συνοχής βρέθηκε στην πρώτη γραμμή αντιμετώπισης της πρωτοφανούς κοινωνικοοικονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία του COVID-19. Ειδικότερα, επικεντρώθηκε στην αντιμετώπιση της μεγάλης πίεσης που ασκήθηκε στον τομέα υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και στον σημαντικό κίνδυνο οικονομικής ρευστότητας που απείλησε τις επιχειρήσεις —ιδίως τις μικρές, οι οποίες αναγκάστηκαν να σταματήσουν τις δραστηριότητές τους, θέτοντας, παράλληλα, σε κίνδυνο εκατομμύρια θέσεις εργασίας.

Σε αυτή την κατεύθυνση, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ενέκριναν άμεσα δύο συναφείς δέσμες μέτρων, τις επενδυτικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού (**CRII/CRII+**), **διευρύνοντας την επιλεξιμότητα των κεφαλαίων της πολιτικής συνοχής** και αυξάνοντας την ευελιξία που προσφέρεται στις προγραμματικές αρχές για τον **επαναπρογραμματισμό** της υπάρχουσας στήριξης της ΕΕ.

Εν προκειμένω, περισσότερα από **€20 δισ.** ανακατανεμήθηκαν για την εξασφάλιση ζωτικής σημασίας ατομικού **εξοπλισμού προστασίας**, αναπνευστήρων και ασθενοφόρων. Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις μπόρεσαν να επωφεληθούν από **επιχορηγήσεις έκτακτης ανάγκης και δάνεια χαμηλών επιτοκίων**, τα οποία τους επέτρεψαν να διατηρήσουν τη λειτουργία τους κατά τη διάρκεια των lockdown.

Νέα μέτρα για την απασχόληση, ιδίως ρυθμίσεις για τη σύντομη εργασία, τέθηκαν σε εφαρμογή, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι άνθρωποι δεν θα βρεθούν ξαφνικά χωρίς εισόδημα. Παράλληλα, προωθήθηκαν μέτρα απλούστευσης και προσαρμόστηκαν οι κανόνες για να υποστηριχθούν οι δημόσιοι προϋπολογισμοί. Η εισαγωγή της πρωτοβουλίας **REACT-EU**, η οποία ήταν η πρώτη που κινητοποίησε πόρους στο πλαίσιο της ΕΕ επόμενης γενιάς, παρέχοντας **€47,5 δισ.** νέας χρηματοδότησης από την ΕΕ για τα έτη 2021/2022. Χάρη στο

υψηλό ποσοστό προχρηματοδότησής του, τα κράτη-μέλη έχουν ήδη καταφέρει να προετοιμάζουν νέα έργα για την ενίσχυση των ιατρικών ιδρυμάτων, των επιχειρήσεων, των εργαζομένων και των ευάλωτων ατόμων. Επίσης, τα κονδύλια αυτά επέτρεψαν την επανέναρξη έργων που είχαν προηγουμένως διακοπεί εξαιτίας των έκτακτων αναγκών. Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις πράσινες και ψηφιακές προτεραιότητες, οι οποίες είναι απαραίτητες για μια έξυπνη, βιώσιμη και ανθεκτική ανάκαμψη, σύμφωνα με την ευρύτερη πολιτική ατζέντα της ΕΕ.

Ως εκ τούτου, η πολιτική συνοχής αποδείχθηκε ευέλικτη και αποτελεσματική σε ό,τι αφορά την ταχεία προσαρμογή στην κρίση, παρέχοντας στα κράτη-μέλη, στις περιφέρειες και στις πόλεις μια ολοκληρωμένη και προσαρμοσμένη εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση των άνισων εδαφικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας.

ΘΕΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ: ΓΕΩΡΓΙΑ & ΤΡΟΦΙΜΑ¹⁰

Το σύστημα τροφίμων της ΕΕ εξασφαλίζει φρέσκα και ασφαλή τρόφιμα για όλους τους Ευρωπαίους. Η παραγωγή τροφίμων δεν αποτελεί μόνο υπηρεσία ζωτικής σημασίας, αλλά και σημαντική πηγή εισοδήματος, καθώς η αγροδιατροφική αλυσίδα της ΕΕ διασφαλίζει την **επισιτιστική ασφάλεια τουλάχιστον 400 εκατομμυρίων πολιτών**, ενώ, παράλληλα, αποτελεί **βασικό οικονομικό τομέα της Ένωσης**.

Η επιτακτική σημασία διασφάλισης ενός βιώσιμου ευρωπαϊκού συστήματος τροφίμων τέθηκε στο επίκεντρο ενόψει της κρίσης του κορωνοϊού. Πράγματι, η πανδημία ήρθε να υπογραμμίσει τη **σπουδαιότητα ύπαρξης ενός εύρωστου και ανθεκτικού συστήματος τροφίμων**, το οποίο να είναι σε θέση να λειτουργεί σε όλες τις περιστάσεις, όντας ικανό να εξασφαλίζει την πρόσβαση σε **επαρκή προσφορά τροφίμων σε προσιτές τιμές** για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες. Την ίδια στιγμή, κατέδειξε τη στενή διασύνδεση της υγείας, των οικοσυστημάτων, των αλυσίδων εφοδιασμού, των καταναλωτικών προτύπων και των ορίων αντοχής του πλανήτη μας, καθώς ο **αγροδιατροφικός τομέας έχει σημαντικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα**. Σύμφωνα, μάλιστα, με έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), περίπου το **ένα τρίτο των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου προέρχεται από τα συστήματα τροφίμων**.¹¹ Επιπλέον, η αυξανόμενη συχνότητα με την οποία εμφανίζονται ξηρασίες, πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές και νέοι επιβλαβείς οργανισμοί μάς υπενθυμίζουν διαρκώς ότι το σύστημα τροφίμων μας απειλείται και πρέπει να καταστεί περισσότερο βιώσιμο και ανθεκτικό. Είναι κρίσιμης σημασίας, επομένως, να **επανασχεδιάσουμε τα διατροφικά μας συστήματα**, καθώς, ως έχουν, καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες φυσικών πόρων, οδηγούν στην απώλεια της βιοποικιλότητας και ενέχουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία (τόσο λόγω του υποσιτισμού όσο λόγω και του υπερσιτισμού),

¹⁰ Διαθέσιμο στα: <https://www.europarl.europa.eu/>, <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/>, και [Νέα ΚΓΠ: 2023-27](#)

¹¹ Βλέπε: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/from-farm-to-fork/>

ενώ δεν επιτρέπουν δίκαιες οικονομικές αποδόσεις και μέσα διαβίωσης για όλους τους παράγοντες, ιδίως για τους πρωτογενείς παραγωγούς.

Ως απάντηση στα παραπάνω, η ΕΕ επιδιώκει να **αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο παράγονται και καταναλώνονται τα τρόφιμα** στην Ευρώπη έτσι ώστε:

- Να μειώσει το **περιβαλλοντικό αποτύπωμα** των συστημάτων τροφίμων.
- Να ενισχύσει την **ανθεκτικότητα** απέναντι σε κρίσεις.
- Να συνεχίσει να εξασφαλίζει **υγιεινά και οικονομικά προσιτά τρόφιμα** και για τις μελλοντικές γενιές.

Επιπλέον, η μετάβαση των συστημάτων τροφίμων μας σε μία βιώσιμη πορεία δύναται να προσφέρει **νέες ευκαιρίες για τους φορείς εκμετάλλευσης** στην αλυσίδα αξίας των τροφίμων. Οι νέες τεχνολογίες και οι επιστημονικές ανακαλύψεις, σε συνδυασμό με την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού και της ζήτησης για βιώσιμα τρόφιμα, θα ωφελήσουν όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Αναλυτικότερα, οι δράσεις σε επίπεδο ΕΕ:

✚ Στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο»¹²

Τον Μάιο του 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη Στρατηγική της **«Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο»**. Η Στρατηγική αυτή, αποτελεί μία από τις βασικές δράσεις στο πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η οποία έχει ήδη δρομολογηθεί από το 2019, έχοντας ως στόχο την** επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας της Ένωσης έως το 2050. Σε αυτήν την κατεύθυνση, η στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» αποσκοπεί στην επιτάχυνση της μετάβασής μας σε ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων, το οποίο θα πρέπει να:

- Έχει ουδέτερο ή **θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο**.
- Συμβάλλει στον μετριασμό της **κλιματικής αλλαγής** και να προσαρμόζεται στις επιπτώσεις της.
- Αντιστρέφει την απώλεια της **βιοποικιλότητας**.
- Διασφαλίζει την επισιτιστική ασφάλεια, την καλή διατροφή και τη δημόσια υγεία, εξασφαλίζοντας ότι όλοι έχουν πρόσβαση σε **επαρκή, ασφαλή, θρεπτικά και βιώσιμα τρόφιμα**.
- Εξασφαλίζει ότι τα τρόφιμα είναι οικονομικά προσιτά, ενώ, παράλληλα, θα επιτυγχάνονται **δικαιότερες οικονομικές αποδόσεις**, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού τομέα εφοδιασμού και προωθώντας το δίκαιο εμπόριο.

Ειδικότερα, οι κύριοι στόχοι της Στρατηγικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» είναι οι εξής:

¹² Βλέπε περισσότερα στο: <https://www.europarl.europa.eu/news/el>

- **Μείωση** κατά 50% της **χρήσης χημικών φυτοφαρμάκων** και του κινδύνου που συνδέεται με αυτά και κατά 50% της χρήσης των πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων έως το 2030.
- **Μείωση** της **απώλειας θρεπτικών ουσιών** τουλάχιστον κατά 50%, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι δεν θα υπάρξει υποβάθμιση της γονιμότητας του εδάφους. Με τον τρόπο αυτό θα **μειωθεί η χρήση λιπασμάτων** τουλάχιστον κατά 20% έως το 2030.
- **Μείωση** κατά 50% των πωλήσεων **αντιμικροβιακών φαρμάκων** για τα εκτρεφόμενα ζώα και τις υδατοκαλλιέργειες έως το 2030.
- **Αύξηση των εκτάσεων βιολογικής καλλιέργειας** έως το 25% της γεωργικής γης έως το 2030.

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής, προτείνονται, επίσης, φιλόδοξα μέτρα, ώστε να εξασφαλιστεί ότι η υγιεινή επιλογή θα είναι η ευκολότερη για τους πολίτες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης επισήμανσης για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών πληροφόρησης των καταναλωτών σχετικά με υγιεινά και βιώσιμα τρόφιμα.¹³ Επιπλέον, οι καταναλωτές στην Ευρώπη θα πρέπει να είναι σίγουροι ότι τα τρόφιμα που καταναλώνουν είναι ασφαλή. Περιπτώσεις απάτης, έδειξαν ότι χρειάζεται να γίνουν περισσότερα για την προστασία τους.¹⁴

Για την υλοποίηση όλων των παραπάνω, η Στρατηγική ανακοίνωσε μια σειρά από πρωτοβουλίες (ρυθμιστικές ή μη), οι περισσότερες από τις οποίες απαριθμούνται στο αντίστοιχο Σχέδιο Δράσης,¹⁵ με την Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) και την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ) να αποτελούν βασικά εργαλεία για τη στήριξη της μετάβασης σε ένα πιο δίκαιο και βιώσιμο σύστημα τροφίμων. Ως εκ τούτου, οι ευρωπαίοι γεωργοί, αλιείς και παραγωγοί προϊόντων υδατοκαλλιέργειας αναμένεται να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στη μετάβαση αυτή και, επομένως, θα λάβουν στήριξη από την ΚΓΠ και την (ΚΑΛΠ) μέσω νέων χρηματοδοτικών και οικολογικών προγραμμάτων για την υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών. Τα ευρωπαϊκά τρόφιμα αποτελούν ήδη παγκόσμιο πρότυπο ασφαλών, άφθονων, θρεπτικών και υψηλής ποιότητας τροφίμων. Η μετάβαση αυτή θα τους επιτρέψει να κάνουν τη βιωσιμότητα εμπορικό τους σήμα και να εγγραφούν το μέλλον της αλυσίδας τροφίμων της ΕΕ. Η **βιωσιμότητα ως εμπορικό σήμα της Ευρώπης** θα ανοίξει νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες και θα διαφοροποιήσει τις πηγές εισοδήματος για τους ευρωπαίους γεωργούς και αλιείς.¹⁶ Η μετάβαση στη βιωσιμότητα, δηλαδή, μπορεί να προσφέρει τα **πλεονεκτήματα του «πρωτοπόρου»** σε όλους τους συντελεστές της αλυσίδας τροφίμων. Ένα παράδειγμα **νέου πράσινου επιχειρηματικού μοντέλου** είναι η **παγίδευση του διοξειδίου του άνθρακα (ανθρακοδεσμευτική γεωργία)** από τους γεωργούς και τους δασοκόμους. Η εφαρμογή γεωργικών πρακτικών που απομακρύνουν το CO₂ από την ατμόσφαιρα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας και θα πρέπει να ανταμείβονται είτε μέσω

¹³ Η στρατηγική περιλαμβάνει επίσης τον στόχο να έχουν όλες οι αγροτικές περιοχές πρόσβαση σε ταχείες ευρυζωνικές συνδέσεις έως το 2025, ώστε να καταστεί δυνατή η ψηφιακή καινοτομία.

¹⁴ Βλέπε περισσότερα στο: <https://www.europarl.europa.eu/news/el>

¹⁵ Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/>

¹⁶ Βλέπε περισσότερα στο: <https://www.europarl.europa.eu>

της **ΚΓΠ** είτε μέσω άλλων δημόσιων ή ιδιωτικών πρωτοβουλιών.¹⁷ Παράλληλα, η έρευνα και η καινοτομία είναι βασικές κινητήριες δυνάμεις για την επιτάχυνση της μετάβασης σε βιώσιμα, υγιεινά και χωρίς αποκλεισμούς συστήματα τροφίμων.

Στο πλαίσιο του προγράμματος **Ορίζοντας Ευρώπη**, θα δαπανηθούν **€8,9 δισ.** στην έρευνα και καινοτομία για τα τρόφιμα, τη βιοοικονομία, τους φυσικούς πόρους, τη γεωργία, την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια και το περιβάλλον, καθώς και για τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών και για τις λύσεις που βασίζονται στη φύση για τα γεωργικά είδη διατροφής.¹⁸ Επιπλέον, το **Ταμείο InvestEU** θα ενθαρρύνει τις επενδύσεις στον αγροδιατροφικό τομέα, αίροντας τους κινδύνους για τις επενδύσεις από ευρωπαϊκές εταιρείες και διευκολύνοντας την πρόσβαση σε χρηματοδότηση για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και τις επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης.

Σε κάθε περίπτωση, η **ΚΓΠ θα εξακολουθήσει να αποτελεί το βασικό εργαλείο για τη στήριξη των γεωργών στη μετάβαση προς ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων**. Μάλιστα, το 2021 η **ΚΓΠ μεταρρυθμίστηκε**,¹⁹ ώστε να ενισχύσει την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, και, ως εκ τούτου, της Στρατηγικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο»

Η Νέα Κοινή Γεωργική Πολιτική

Η Νέα Κοινή Γεωργική Πολιτική θα είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση του μέλλοντος της γεωργίας και της δασοκομίας, καθώς και για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η πρόταση για τη μεταρρύθμισή της αποφασίστηκε το 2018, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε τις αντίστοιχες νομοθετικές προτάσεις. Οι προτάσεις αυτές περιέγραφαν μια **απλούστερη και αποτελεσματικότερη πολιτική** που θα ενσωμάτωνε τις **φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για τη βιωσιμότητα**.

Ως εκ τούτου, στις 2 Δεκεμβρίου 2021 **εγκρίθηκε** επίσημα η **συμφωνία για τη μεταρρύθμιση ΚΓΠ**.²⁰ Βεβαίως, αυτό δεν σημαίνει ότι η ΕΕ δεν έλαβε υπόψη στο μεσοδιάστημα τις ανάγκες των αγροτών και των αλιέων που επλήγησαν από την πανδημία του κορωνοϊού. Πράγματι, ήδη από τον Απρίλιο του 2020, η ΕΕ ενέκρινε μέτρα έκτακτης ανάγκης ώστε να μπορέσει να εξασφαλιστεί ο εφοδιασμός τροφίμων,²¹ ενώ, παράλληλα, προστατεύθηκε το αγροτικό εισόδημα απέναντι στις καθυστερήσεις σχετικά με την αναθεώρηση της γεωργικής πολιτικής.

¹⁷ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε: <https://www.europarl.europa.eu/>

¹⁸ Βλέπε αναλυτικότερα: [Πυλώνας 2 – Horizon Europe](#)

¹⁹ Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Ρώμης, οι γεωργικές πολιτικές των κρατών-μελών αντικαταστάθηκαν από μηχανισμούς παρέμβασης σε κοινοτικό επίπεδο. Τα θεμέλια της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) έχουν παραμείνει απαρτάλαχτα από τον καιρό της Συνθήκης της Ρώμης, μόνο οι κανόνες που διέπουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων έχουν αλλάξει. Η Συνθήκη της Λισαβόνας έχει αναγνωρίσει τη συναπόφαση ως τη «συνήθη νομοθετική διαδικασία» της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής σε αντικατάσταση της διαδικασίας διαβούλευσης. Βλέπε περισσότερα στο: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el>

²⁰ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε οριστικά τις μεταρρυθμίσεις στις 23/11/2021. Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε: <https://www.europarl.europa.eu/>

²¹ Βλέπε περισσότερα στο: <https://www.europarl.europa.eu>

Πιο συγκεκριμένα, τον **Δεκέμβριο του 2020**, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μαζί με την Επιτροπή και το Συμβούλιο, ενέκριναν πρόταση που διασφάλισε την ομαλή μετάβαση προς τη νέα νομοθεσία, εξασφαλίζοντας τη διατήρηση των βασικών διατάξεων για τους αγρότες ως το 2022.²²

Η νέα νομοθεσία, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 2023, ανοίγει πλέον τον δρόμο για μια πιο δίκαιη και πιο πράσινη ΚΓΠ με βάση τις επιδόσεις. Θα επιδιώξει να διασφαλίσει ένα **βιώσιμο μέλλον για τους ευρωπαϊούς γεωργούς, να παράσχει πιο στοχευμένη στήριξη σε μικρότερες γεωργικές εκμεταλλεύσεις και μεγαλύτερη ευελιξία στις χώρες της ΕΕ**, ώστε να προσαρμόζουν τα μέτρα στις τοπικές συνθήκες. Σε ό,τι αφορά την περίοδο **2023-27**, η πολιτική επικεντρώνεται σε **δέκα ειδικούς στόχους**, που συνδέονται με κοινούς στόχους της ΕΕ για κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα στη γεωργία και τις αγροτικές περιοχές.

Οι Στόχοι αυτοί είναι:²³

Στόχοι	Ανάλυση των βασικών στόχων πολιτικής
Η εξασφάλιση δίκαιου εισοδήματος για τους γεωργούς	Η στήριξη του βιώσιμου γεωργικού εισοδήματος και της ανθεκτικότητας του γεωργικού τομέα σε ολόκληρη την ΕΕ, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης επισιτιστικής ασφάλειας και της γεωργικής ποικιλότητας, καθώς και για τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της γεωργικής παραγωγής.
Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας	Η ενίσχυση του προσανατολισμού στην αγορά και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης εστίασης στην έρευνα, την τεχνολογία και την ψηφιοποίηση.
Η βελτίωση της θέσης των γεωργών στην τροφική αλυσίδα	Η βελτίωση της θέσης των γεωργών στην αξιακή αλυσίδα.
Η δράση για την κλιματική αλλαγή	Η συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν, μεταξύ άλλων, μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ενίσχυσης της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και η προώθηση της βιώσιμης ενέργειας.
Η προστασία του περιβάλλοντος	Η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και ο αέρας, μεταξύ άλλων με τη μείωση της χημικής εξάρτησης.

²² Βλέπε περισσότερα στο: <https://www.europarl.europa.eu/>

²³ Διαθέσιμοι στο: [Βασικοί στόχοι πολιτικής για την νέα ΚΓΠ](#)

Η διατήρηση των τοπίων και της βιοποικιλότητας	Η συμβολή στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας, η ενίσχυση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και η διατήρηση των οικοτόπων και των τοπίων.
Η ενθάρρυνση της ανανέωσης των γενεών	Η προσέλκυση και διατήρηση γεωργών νεαρής ηλικίας και νέων γεωργών και η διευκόλυνση της βιώσιμης επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές.
Η τόνωση των αγροτικών περιοχών	Η προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των γυναικών στη γεωργία, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, καθώς και η συμπερίληψη της κυκλικής βιοοικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας.
Η προστασία της υγείας και της ποιότητας των τροφίμων	Η βελτίωση της ανταπόκρισης της γεωργίας της ΕΕ στις απαιτήσεις της κοινωνίας όσον αφορά τα τρόφιμα και την υγεία, μεταξύ άλλων, για ασφαλή και θρεπτικά τρόφιμα υψηλής ποιότητας που παράγονται με βιώσιμο τρόπο, για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων, καθώς και για τη βελτίωση της καλής διαβίωσης των ζώων και την καταπολέμηση της αντοχής στα αντιμικροβιακά.
Η ενίσχυση των γνώσεων και της καινοτομίας	Ο εκσυγχρονισμός της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών μέσω της προώθησης και της ανταλλαγής γνώσεων, της καινοτομίας και ψηφιοποίησης και της ενθάρρυνσης της υιοθέτησής τους από τους γεωργούς μέσω της βελτιωμένης πρόσβασης στην έρευνα, στην καινοτομία, στην ανταλλαγή γνώσεων και στην κατάρτιση.

Εν προκειμένω, κάθε κράτος-μέλος θα πρέπει να σχεδιάσει ένα Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την ΚΓΠ, το οποίο θα συνδυάζει χρηματοδότηση για εισοδηματική στήριξη, αγροτική ανάπτυξη και μέτρα για την αγορά. Κατά τον σχεδιασμό των Στρατηγικών τους Σχεδίων, οι χώρες της ΕΕ θα συμβάλουν στην επίτευξη των δέκα ειδικών στόχων μέσω μιας εργαλειοθήκης ευρέων μέτρων πολιτικής που παρέχεται από την Επιτροπή, τα οποία μπορούν να διαμορφωθούν με βάση τις εθνικές ανάγκες και ικανότητες.

Καίριοι τομείς μεταρρύθμισης

Η νέα ΚΓΠ περιλαμβάνει ορισμένες μεταρρυθμίσεις πολιτικής για τη στήριξη της μετάβασης προς τη βιώσιμη γεωργία και δασοκομία στην ΕΕ.

Μια πιο πράσινη ΚΓΠ

Η νέα ΚΓΠ στηρίζει τη γεωργία ώστε να συμβάλλει πολύ περισσότερο στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας:

- **Υψηλότερες οικολογικές φιλοδοξίες:** τα σχέδια της ΚΓΠ θα συνάδουν με τη νομοθεσία για το περιβάλλον και το κλίμα. Στο στρατηγικό της σχέδιο για την ΚΓΠ, κάθε χώρα της ΕΕ θα είναι υποχρεωμένη να επιδεικνύει μεγαλύτερη φιλοδοξία όσον αφορά τη δράση για το

περιβάλλον και το κλίμα σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού (χωρίς καμία «οπισθοδρόμηση») και θα υποχρεούται να επικαιροποιεί το σχέδιο, όταν τροποποιείται η κλιματική και περιβαλλοντική νομοθεσία.

- **Συμβολή στους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας:** τα Εθνικά Στρατηγικά Σχέδια της ΚΓΠ θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας.
- **Ενισχυμένη αιρεσιμότητα:** οι ενισχύσεις των δικαιούχων της ΚΓΠ θα συνδέονται με ένα πιο ισχυρό σύνολο υποχρεωτικών απαιτήσεων. Για παράδειγμα, σε κάθε γεωργική εκμετάλλευση τουλάχιστον το 3 % της αρόσιμης γης θα προορίζεται για τη βιοποικιλότητα και για μη παραγωγικά στοιχεία, με δυνατότητα λήψης στήριξης μέσω οικολογικών προγραμμάτων ώστε να επιτευχθεί ποσοστό 7 %. Οι υγρότοποι και οι τυρφώνες θα προστατεύονται επίσης.
- **Οικολογικά προγράμματα:** τουλάχιστον το 25 % του προϋπολογισμού για άμεσες ενισχύσεις θα διατεθεί σε οικολογικά προγράμματα, παρέχοντας ισχυρότερα κίνητρα για γεωργικές πρακτικές και προσεγγίσεις φιλικές προς το κλίμα και το περιβάλλον (όπως η βιολογική γεωργία, η αγροοικολογία, η ανθρακοδεσμευτική γεωργία κ.λπ.), καθώς και βελτιώσεις στην καλή διαβίωση των ζώων.
- **Αγροτική ανάπτυξη:** τουλάχιστον το 35 % των κονδυλίων θα διατεθεί σε μέτρα για τη στήριξη του κλίματος, της βιοποικιλότητας, του περιβάλλοντος και της καλής διαβίωσης των ζώων.
- **Επιχειρησιακά προγράμματα:** στον τομέα των οπωροκηπευτικών, τα επιχειρησιακά προγράμματα θα διαθέσουν τουλάχιστον το 15 % των δαπανών τους στο περιβάλλον.
- **Κλίμα και βιοποικιλότητα:** το 40 % του προϋπολογισμού της ΚΓΠ θα πρέπει να αφορά το κλίμα και να υποστηρίζει σθεναρά τη γενική δέσμευση να διατεθεί το 10 % του προϋπολογισμού της ΕΕ σε στόχους βιοποικιλότητας,²⁴ έως το τέλος της περιόδου του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου της ΕΕ.

Μια πιο δίκαιη ΚΓΠ

Η νέα ΚΓΠ κατευθύνει τη στήριξη σε όσους τη χρειάζονται περισσότερο:

²⁴ Τον Μάιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μαζί με την έγκριση της Στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», ενέκρινε και μια ολοκληρωμένη νέα Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα, έχοντας ως στόχο να επαναφέρει τη φύση στη ζωή μας. Η Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με χρονικό ορίζοντα το 2030 αποτελεί ένα ολοκληρωμένο, φιλόδοξο και μακροπρόθεσμο σχέδιο για την προστασία της φύσης και την αναστροφή της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων. Βασική της επιδίωξη είναι να θέσει τη βιοποικιλότητα της Ευρώπης σε τροχιά ανάκαμψης έως το 2030, προβλέποντας συγκεκριμένες δράσεις και δεσμεύσεις. Ως εκ τούτου, οι δύο προαναφερθείσες Στρατηγικές ενισχύουν οι μία τη άλλη, φέρνοντας σε επαφή τη φύση, τους γεωργούς, τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές, ώστε να εργαστούν από κοινού για ένα βιώσιμο μέλλον. Βλέπε περισσότερα στο: https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_el

- **Αναδιανεμητική εισοδηματική στήριξη:** οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να διαθέσουν τουλάχιστον το 10 % των άμεσων ενισχύσεών τους στο εργαλείο αναδιανεμητικής εισοδηματικής στήριξης, για την καλύτερη αντιμετώπιση των εισοδηματικών αναγκών των μικρότερων και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- **Ενεργοί γεωργοί:** η νέα νομοθεσία περιλαμβάνει έναν υποχρεωτικό αλλά ευέλικτο ορισμό του ενεργού γεωργού που θα θεσπιστεί από τις χώρες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται. Μόνο οι ενεργοί γεωργοί μπορούν να λάβουν ορισμένη στήριξη από την ΕΕ.
- **Κοινωνική αιρεσιμότητα:** οι ενισχύσεις της ΚΓΠ θα συνδέονται με την τήρηση ορισμένων εργασιακών προτύπων της ΕΕ και θα παρέχονται κίνητρα στους δικαιούχους για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.
- **Σύγκλιση των ενισχύσεων:** στο πλαίσιο της νέας ΚΓΠ, τα επίπεδα εισοδηματικής στήριξης θα συγκλίνουν περισσότερο, τόσο στο εσωτερικό των επιμέρους χωρών της ΕΕ όσο και μεταξύ των χωρών της ΕΕ.
- **Στήριξη των γεωργών νεαρής ηλικίας:** οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να διανείμουν τουλάχιστον το 3 % του προϋπολογισμού τους για τις άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς νεαρής ηλικίας, με τη μορφή εισοδηματικής ή επενδυτικής στήριξης ή ενίσχυσης εκκίνησης για γεωργούς νεαρής ηλικίας.
- **Βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων:** η ισότητα των φύλων και η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στη γεωργία αποτελούν —για πρώτη φορά— μέρος των στόχων των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ. Οι χώρες της ΕΕ πρέπει να αξιολογήσουν τα ζητήματα αυτά και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας

Η νέα ΚΓΠ θα ενισχύσει τη θέση των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού και θα τονώσει την ανταγωνιστικότητα του αγροδιατροφικού τομέα:

- **Βελτίωση της διαπραγματευτικής ισχύος:** οι νέοι κανόνες θα ενισχύσουν τη συνεργασία των παραγωγών, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία των γεωργών και δίνοντάς τους τη δυνατότητα να δημιουργήσουν αντισταθμιστική ισχύ στην αγορά.
- **Προσανατολισμός προς την αγορά:** η νέα ΚΓΠ διατηρεί τον συνολικό προσανατολισμό προς την αγορά από τις προηγούμενες μεταρρυθμίσεις, ενθαρρύνοντας τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις της ΕΕ να ευθυγραμμίσουν την προσφορά με τη ζήτηση στην Ευρώπη και πέραν αυτής.

- **Αποθεματικό κρίσης:** για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων, η μεταρρυθμισμένη ΚΓΠ περιλαμβάνει νέο χρηματοδοτικό αποθεματικό ύψους τουλάχιστον €450 εκατ. ετησίως.
- **Στήριξη για τον αμπελοοινικό τομέα:** έχουν συμφωνηθεί ειδικοί κανόνες για τη βελτίωση της στήριξης του αμπελοοινικού τομέα.

Χρηματοδότηση της ΚΓΠ²⁵

Η ΚΓΠ χρηματοδοτείται μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, για την περίοδο 2021-27 διατέθηκε χρηματοδότηση ύψους **€386,6 δισ.** για την ΚΓΠ. Το ποσό αυτό θα προέλθει από δύο διαφορετικά ταμεία:

1. **Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ)**, το οποίο παρέχει εισοδηματική στήριξη στους αγρότες, προβλέποντας πόρους ύψους **€291,1 δισ.** (σε τρέχουσες τιμές).
2. **Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)**, το οποίο περιλαμβάνει χρηματοδότηση για τις γεωργικές περιοχές, την κλιματική δράση και τη διαχείριση των φυσικών πόρων, προβλέποντας πόρους ύψους **€95,5 δισ.** (σε τρέχουσες τιμές).

Ο προϋπολογισμός για το ΕΓΤΑΑ περιλαμβάνει **€8δισ. από το NextGenerationEU** ώστε να βοηθήσει τις αγροτικές περιοχές να πραγματοποιήσουν τις διαρθρωτικές αλλαγές που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της ψηφιακής μετάβασης.

Επιπλέον, προκειμένου να μπορούν να προσαρμόζουν καλύτερα την πολιτική στις προτεραιότητες του γεωργικού τους τομέα, τα κράτη-μέλη θα έχουν το δικαίωμα να **μεταφέρουν** έως και **το 25 % των πόρων της ΚΓΠ μεταξύ της στήριξης του εισοδήματος και της αγροτικής ανάπτυξης**. Οι χώρες της ΕΕ μπορούν να εφαρμόσουν πρόσθετες δυνατότητες ευελιξίας για ορισμένους σκοπούς, όπως η στήριξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων, η στήριξη των γεωργών νεαρής ηλικίας και όταν οι χώρες διαθέτουν άμεσες ενισχύσεις κάτω του μέσου όρου.

²⁵ Διαθέσιμο στο: <https://www.europarl.europa.eu/>

Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027 και η ΚΓΠ: διαπραγματευτικές προτάσεις

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (προτάσεις του Μαΐου 2018 και του Μαΐου 2020), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ψήφισμα της 14ης Νοεμβρίου 2018, ΕΕ C 363 της 28.10.2020, σ. 179) και κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2020 (ΕΕ L 433I της 22.12.2020, σ. 11). Ο πίνακας είναι διαθέσιμος [εδώ](#).

Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων (δισεκατομμύρια EUR σε σταθερές τιμές 2018)	ΕΕ-27 2014-2020 (1)	Πρόταση της Επιτροπής για το 2021-2027 (Μάιος 2018) (2)	% (1)/(2)	Πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το 2021-2027 (Νοέμβριος 2018) (3)	% (1)/(3)	Πρόταση της Επιτροπής για το 2021-2027 (Μάιος 2020) (4)	ΠΔΠ που εγκρίθηκε στις 17.12.2020 (5)	% (1)/(5)
A. Σύνολο πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων του ΠΔΠ	1 082,2	1 134,6	+5%	1 324,1	+22%	1 100,0	1 074,3	-1%
Ως ποσοστό του ΑΕΕ της ΕΕ-27	1,16%	1,11%	—	1,30%	—	ά.α.	1,05% (κατ' εκτίμηση)	—
B. ΚΓΠ — Πυλώνας 1 (ΕΓΤΕ)	286,1	254,2	-11%	286,5	0,0%	258,2	258,6	-10%
Γ. ΚΓΠ — Αγροτική ανάπτυξη (ΕΓΤΑΑ)	96,7	70,0	-28%	96,7	0,0%	75,0	77,8 (+)	-19%
Δ. ΣΥΝΟΛΟ ΚΓΠ (Πυλώνες 1 και 2) (B + Γ)	382,8	324,2	-15%	383,2	0,0%	333,2	336,4	-12%
E. ΚΓΠ ως ποσοστό του ΠΔΠ	35,4%	28,5%	—	28,9%	—	30,3%	31,3%	—